Муниципальни бюджетни школал хьалхара дешаран учреждени
«Гуьмсан муниципальни к1оштан Г1оьрдала-Юьртан
«Берийн беш № 1 «Даймохк»

Проект

«Ненан мотт ларбе вай!»

Кечйинарг: хьалхара кхиорхо: Тагаева Ф.В.

Г1оьрдала – Юьрт, 2022 шо

Чулацам ………………………………………………………2-5

Проектан паспорт ……………………………………...……...3

Проектан актуальность………………………………………..3

1алошо…………………………………………………………….3

Проектан задачаш………………………………………………..3

Хиламе хьежар…...………………………………………………….3

Проектан этапаш…………………………………………………3

Проектан коьчалца кечам……………………………………..3-5

Проектан паспорт
Проектан ц1е: «Ненан мотт ларбе вай!»
Проектан декъашхой: кхиархой, кхиархойн дай-наной, кхиорхой.
Проектан актуальность
«Мотт ларбахь, къам а, къоман культура а ларийир ю вай»
Ненан мотт мехала хазна ю халкъан дахарехь. Боккха ницкъ бу цуьнан адамийн кхетам кхиорехь. Шийлачу дийнахь кхеттачу малхо дохдо дуьне санна, дог дохдо ненан маттахь аьллачу дашо. Мел дийцича а дийцина ца валлал дукха довха дешнаш ду ненан маттах ала.
Т1екхуьу къона т1аьхье дайн ламасташца, къоман г1иллакх-оьздангаллица, иман долуш хилийтарна т1ехьажийна бу ненан мотт хьоьхучу воспитателий а, хьехархойн болх.
Боккъалла а аьлча, шен мотт хууш воцург къоман бакъволу воI хила йиш яц. Ткъа жимчохь, дуьне довза долалучу муьрехь, беран хенахь ца Iамийнехь, меттан шоралла, кIоргалла, хазалла йовза йиш а яц. Цундела бер школе дахале хьалха доьзалехь, берийн бешахь ненан матте марзо кхолларца цхьаьна, юьхьанцарчу школехь йохучу хьалхарчу гIулчашца иэсехь чIагIбан беза и Iамо болу лаам. Ткъа вайн дешаран декъехь дIахIоьттинчу кепаца и марзо кхуллуш кIезиг хIума ду.
Проектан типаш: довзаран, ловзаран, кхоллараллин.
Проектан 1алашо:
- ненан меттан сийлалла, цуьнан исбаьхьалла йовзийтар;
- ненан меттан, Даймехкан сийдар, дайн оьзда г1иллакхаш лардар х1ораннан декхар хилар довзуьйтуш, кхиархошца кхетош-кхиоран болх д1абахьар.
Проектан задачаш:
- кхиархойн Даймахке а, шайн матте а болу безам лакхабаккхар, иза хаа а, 1амо а болу лаам т1еч1аг1бар;
- берашна вайнехан г1иллакхашка безам кхиор;
- нохчийн фольклор йовзийтар.
Хиламе хьежар: ненан матте кхиархойн безам ч1аг1бар; биллина ненан мотт цаьрга бийцитар.
Д1аяьхьна хан: 21.02.2022 – 21.03.2022 г.
Проект д1аяьхьна этапаш:
1 – кечам баран дакъа.
2 – коьрта дакъа.
3 – йерзоран дакъа.
<u>1. Кечам баран дакъа</u>
1.1. Проектан коьчалца кечам:
- берийн бешара группаш коьчалца кечйар;
Харжар:
- книгаш, церан авторш бовзийтар;
- сурташ;
- х1етал – металш;
- г1иллакх – оьздангаллех лаьцна кицанаш;

- дагардарш.
1.2. Кхиорхошца проектаца болх бар:
- план х1оттор;
- информаци лахар;
- берийн хаттаршна жоьпаш кечдар.
1.3. Дай – наной проекта балхана юкъабалор:
- выставка кечйар;
- бераш конкурсашна кечдарт1ехь г1о лацар (эшарийн конкурс, байтийн конкурс).

2. Коьрта дакъа

2.1. Занятеш д1аяхьар.

Коьчал «Бекалахь сан ненан мотт!»	1алашонаш: - ненан меттан сийлалла, цуьнан исбаьхьалла йовзийтар; - ненан меттан, Даймехкан сийдар, дайн оьзда г1иллакхаш лардар х1оранна декхар хилар довзуьйтуш, кхиархошца кхетош-кхиоран болх д1абахьар.
Коьчал «Г1иллакх – оьздангалла»	1алашо: - нохчийн къоман г1иллакх – оьздангалла жимчохь дуьйна довзийтар, церан кхетаме а, мехала г1ирсаш кхачор.
Коьчал «Дика а, вуон а г1уллакхаш къастор»	1алашо: - берийн дика а, вуон а г1уллакххех лаьцна долу хаар билгалдахар.
Исбаьхаьллийн литература йовзийтар.	Исбаьхьаллийн литература ша – тайпа амал йолу 1илма ду. Цо 1аламат боккха т1е1аткъам бо адамийн ойланийн, синхаамийн. Произведенеш йовзийтаро кхиайо кхиархошкахь адамалла, къинхетамалла.
Ладог1ар, 1амор нохчийн къоман эшарш, иллеш.	Нохчийн халкъан эшарш, иллеш довзийтар.

2.2. Берашца къамел

«Нохчийн меттан де!»	Къамел «Нохчийн мотт – къоман юьхь!»
«Нохчийн ц1ийнан интерьер»	Берашна нохчийн къоман хьалхлера 1ер – дахар д1агайтар, вайнехан г1иллакхашка безам кхиор.

2.3. Выставка

«Нохчийн духар доьхна тайниг»	Нохчийн духарийн башхаллаш.

«Нохчийн куй»	Нохчийн куйнин тайпанаш, церан дозалла а, сий а.

2.4. Сурт дилларан конкурс

«Сан Даймохк»	Даймахке болу безам ч1аг1бар;
«Деза денош»	Къоман деза денош довзийтар, церан маь1на дустар, шай даймахке болу безам кхиор.

2.5. Мероприяти

«Ненан мотт – дахаран хазна…!»	- ненан меттан сийлалла, цуьнан исбаьхаьалла йовзийтар.
Конкурс песен «Ненан мотт – сан деган илли!»	- кхиархойн Даймахке, шайн матте болу безам лакхабаккхар, иза хаа а, 1амо а болу лаам т1еч1аг1бар.
Г1уллакхе ловзар берийн бешаран кхиорхошна юккъехь «Ийман, г1иллакх, оьздангалла кхиор»	- даймахке безам ч1аг1бар; - нохчийн къоман г1иллакх-оьздангалла жимчохь дуьйна довзийтар, баккхийчеран лерам бар; - кегийрхой ийманехь, исламехь кхетош – кхиор; - дай-нанойн дика дола дар; - доьзалехь барт латтор.

3. Йерзоран дакъа

3.1. Ненан маттах лаьцна байташ ешар.

3.2. Хиламе хьежар

Кхиархошна:

- ненан меттан сийлалла, цуьнан исбаьхаьалла йовзар;
- нохчийн къоман г1иллакх-оьздангалла довзар;
- даймахке болу безам ч1аг1балар;
- ненан матте кхиархойн безам ч1аг1бар;
- биллина ненан мотт цаьрга бийцитар.

Кхиорхошна:

- бараш кхетош – кхиорехь лакхарчу бараме хьалаваккхар;
- инновационны хийцам вовшахтохар кхиоран балхат1ехь.

Дайшна – наношна:

- доьзал кхиоран статусехь лакхаваккхар.